

החסימה העיקרית להקמת ההגנה באירופה באה מאידוּפּה ולא מאתנו. היו ארבע

כ"ה כ"ה
3 67 77

סיבות להחלטה זו. הראשונה * עם סיום מלחמה נמצאו קבוצות מחתריות שונות יהודיות

שלא יכלו ולא רצו להתפקק, בעוד שתפקידן בנלחמה נגד היטלר הסתיים. הם חשבו

פסיוס המלחמה אינו טוף פסוק בשבילם, ולא ידעו מה לעשות עם עצמם.

צבר גרפים פרטיקולריים שונים בלון ארגון ה, נקס' בדאשוורו של אבא קובנר,

ם הארכיון: 156
ספר תיק: 3-12-12
7-156

שדרכו, דרך של סרוד אישי, לא נראתה לנו כמועילה. היה ארגונו של פול בצדפת, שחשב

ל"ה ל
מל"ה ס"ה
(20.3.67)

שעל יוצאי המחרת לארגון את כל התיים היהודים בכל השטחים, כולל בסטט הסוציאלי,

החנודי, בתי ילדים וכיו"ב.

זכורנו בשיחה עם בג' אסרנו - "מי יודע מה יכול לצוף מזה?" היה מצב

עזום של אנרגיה יהודית לאומית לוחמת, אקטיבית, חיובית, ומאידך - לא

היה להם מצפון, חשבנו שפלגה לא תדבר ללבם. האופיני שהיה משותף לכל הקבוצות האלה

באותה עת היחה הראיה הכלל-לאומית, ולמעשה גם כלל יהודית וכלל אנושית.

תק"ם * יד-טובנקין
ארכיון
מס'.....
תאריך.....

במקום לפורר ארגונים אלה - דבר שהיה בלתי רצוי ובלתי אפשרי כאחד.

רצינו לכוונס לאפיקים מועילים, על אנשים אלה עבר זעזוע איום חתת מגף הנאצים

ובמחירת וחשבנו שיש צורך לבקונס, להבריאם ולהפיק מהם ככל שנוכל. באפיק רצוי,

חשבנו שהגוף היתירא שיוכל לעשות זאת - הוא ארגון ההגנה. גם זה היה קשה מאד,

כפי שנוכחנו אה"כ.

סכה שניה - היטלר מוגר, אך הסכנה ליהודים טרם כלה. מעידוח שונים הגיחו

כוחות נאציים ומשרחיהם וסחם רוצחיים. היתה סכנה פשוטה של פוגרומים. היה צרך

בהגנה עצמית ממשית בפולין, בסלובקיה, ואפילו בגרמניה ובמקורות אחדים.

היתה אז הרגשה שנקמתה של מדינת ישראל היא עוד ענין לשנים מדוברות ובינחיים

צפויה סכנה ליהודים כאנשים וכיהודים ויש צרך לארגון להגנה.

סיבה שלישית - הכוונה לעליה, שהיתה בלתי לגלית. היינו להעפלה. הדבר

תק"ם * יד-טובנקין
ארכיון
מס'.....
תאריך.....
מיכל 15.6. תיק 7

חייב ארגון מחתם ^ל נרחב. ההעפלה עצמה היתה מורגנת היטב ויכלה לבצע את תפקידיה
אך חסרה, לדעתנו, אותה ^{חל} הלית שתפקידה לארגן ולכוון את היהודים במקומותיהם
לקראת ההעפלה. הכוונה היתה לחכמים למסגרת, לאבנם ולדאוג למערכת ארגונית מחאימה.
סיבה דמיונית - בשיחות שהיו בנושא זה עם בג' . התכוון בג' לארגון את מה
שקרר ^ל היה עליה ג'. הוא טען שהיות ולמאבק שארץ ישנן מגבלות הנובעות מן הצורך למנוע
השמדת הקים, יש להעביר את המאבק אל אניות המעפילים. כוונתו היתה לאמן ולארגן
את המעפילים ע"י יוצאי המחתרות האנטי-נאציונל. אשר אף ילדו אותם וינהיגום באניות
עצמן. ובקביעת האניות אל חופי הארץ ובהתקלן באניות הצי הכריטי חכנסנה להחבשות
מזוינת אתן. הוא התכוון לעבור מהתנגדות פסיבית, שהיחה מקובלת עד כה, להנגדות
אקטיבית, לקרב אפילו אין אנתנו בכחות שוים, מצב שהיה אז גם בישראל.
אני התנגדתי לדעיון וחשבתי למסובן מאד ודורש קרבנות רבים מדי.
ישראל גלילי היה גם הוא בדעתי, אך החלטנו למנוע וכוח חזיתי עם בג', כי היו
עוד מסדות חשובות, כפי שתוארו לעיל. להקמת ההגנה באירופה.
בפרספקטיבה, אשר אז נראתה אמנם רחוקה מאד, דאינוא גם שאותם הלוחמים
שיאמנו ע"י ההגנה באירופה יירדשו גם כבוא-היום, למלחמת העצמאות. אותה פרספקטיבה
החמשה מוקדם החבה יותר משתארנו לנו אז.
מדוע הוסל התפקיד על נתום שדמי? אנתנו חשבנו שתפקיד זה דרוש אדם לא
צעיר ביותר, בעל נסיון פקודיך בהגנה, כעל שקול צבודי, בנוסף לשקול ההגנתי, כדי
שיוכל להדוות אוטוריטה. היו צי שחשבו אתרח. יצחק שדה, למשל, חשב שעדיף יהיה לשלוח
אדם צעיר יותר שכוחו כלוחם בכך הוכח.
נתום שדמי היה בפורף ^ל א. היינו-לי, אך באותה עת גם הונחה ישירות ע"ן
בג' והיה קשור לשאול שהיה ראש המוסד באירופה. בכלל - לא הוקפד על דיכוזיות יתרה.
התקציב אושר אמנם ע"י המא' אך הכספים הוקצו מן קופה המיוחדת שב"ג
שלט בה. כספה נחבלו מארה"ב והיא היתה מיועדת לנוסאים מיוחדים שעקרו תעש וככש.

"אמא"

אך היה בה מקום גם לנושא זה. יעקב דורי ע"י כראש המגבית המיוחדת הזו בארה"ב.

אני הייתי אחראי על ההגנה באירופה. במסגרת תפקידי, עד שהתפטרתי ממנו

וישראל גלילי נתמנה רמ"א. אני הייתי אז באירופה, ובהנהלת הסוכנות הליטי אחראי להעפלה

ינה (אני)
201

ולבריחה. נפגשתי חכופות עם נחום העצתי לו, כמובן, לפי מיטב הבנתי. היות ולפני

כן הייתי רמ"א ועבשיו עסקתי בנושאים הקרוגים להגנה החשוב נחום בעצותי.

גולתה בותרח של פעולתנו במערכ אירופה ונקדת השיא היתה אקסודוס. לאחר

מכן שרבו נמלי צרפת, איטליה ויתר ארצות מערב אירופה לקבל את אניוהינו. היו

לנו אש גם קשיים כספיים ולא יכולנו לרכוש אניות. אהוד אבריאלי להץ עלי שאצא לארה"ב

כדי להשיג כספים.

יצאתי לארה"ב ופניתי, כשטר גודמן בזכר המגבית מלורד אותי, לבנק

ובקשתי הלוואה של שני מליון דולר. היא נתנה לי, לעברנו לשם כך את ההכנסות העתידות

של הג'ויש יונייטד אפילו. כמובן שלא ספרנו מהי המטרה ומה חשמוש אשר ייעשה בכסף.

הכסוי היה - גליית 12 נקודות ישוב על הקרקע בדרום ובנגב.

לאחר שהשגתי את הכסף "התלבשו" עלי קפלן, אשכול וסניידר ונאלצתי להעמיד

ולרשותם חצי מיליון דולר. כיתר קנינו את ה"פן-יורק" וה"פן-קרטנט".

אז העכרנו את מרכז הכובד של ההעפלה לארצות סזרת אירופה. באוקטובר נוכמבר

47 יצאתי לרומניה. משה אזורכוך מנהל הבריחה במקום הציג לי להשמש בסדוחיו

של יוסף קלרמן. איש "חרות" כדי לקצר את הדרך כדי להתקבל ע"י מר בוגנרש,

שהיה האיש המרכזי או בשלטון. קשריו של קלרמן היו כנראה תוצאה של שתוף פעולה בשטח

שדוחי הכסתון משהו בדומה לזה.

הקשר הוקם מהר והושג הסכם חשוב שקרתי מעיפיו הם:

- פחתת השקרים לעליה לכל יהודי הרצה בכך.

- שחרורם ממצבא אל חיילים יהודים שהודיהם עולים לישראל וצרופס אליהם.

- בשול ההגלוח על המטען המותר כהוצאה מן המדינה.

- וכדי להקל על התנועה ולא לספק אנשים מיותרים גענין - בסול בקרת המכס.

- העמדת רכבות שלמות לרשותנו, אלה העבורה ותאסופנה את הפולים בתחנות השונות בכל רחבי המדינה ותבאנה אותם לנמל היציאה.

- קבלת דלק לתדלוק האניות (לפי זכרוני - חניס, נדי לא לסבך ההשכונות נמל) בלי זאת לא היינו יכולים לבצע הוצאת האניות, לטעם הקצבה הדלק היה על בורדש להתקשר ולבקש אשר מיותר ממוסקבה ואבן קבל אותו.

כל ארגון היהודים, ההעמסה וההסעה הוסל על ארגון ההגנה כמקום, בפקוחם של מנהלי הבריחה. לאחר שהאנשים הועמסו על האניות פנה בורין אל ג'ורג' מדשל, שר החוץ של ארה"ב ובשני להתקשר עם משה שרת ולשכנע אותו לבסל יציאת האניות. בורין סען, כי מאחר שישנה כבר החלטה או"מ של ה-29 בנובמבר להקים מדינה עברית ואז תהיה ממילא עליה חפשיה, אל נא תעשו לנו זאת עבשיו. משה שרת הביא הבקשה לתנהלת הסוכנות ובשלב זה נענתה הסוכנות לבקשה. אני, אשר ראיתי את אלפי היהודים (אלה, אשר היו עבשיו כבר מנותקים מכל מגע עם רוסניה, התנגדתי בחריפות ואף החפשיתי בגלל כך מצנחלת הסוכנות. גם משה אורבוך הודיע שאין הוא יכול לעכב, בשום פנים, את יציאת האניות.

חפשו, אם כן, מוצא אחד, לפיו - האוניות תעזובנה את רוסניה אך לא לכוון הארץ. ניסו לקבל אשר מליאון בלוס להביא את האוניות לצרפת, אך האשור לא נתקבל לבסוף נתקבלה החלטה, מבישה לדעתי, והאניות קבלו פקודה להפליג ישירות לקפריסין, להתמסר לשבי ישירות.

לשאלתך מה לדעתי, חרמה ההגנה באירופה למאבק, תשובתי היא: בארץ היינו 600 אלף איש מתוך 1,800,000 איש. היינו שלישי. באוירה ששררה בעולם דרישת עצמאות למיעוט לא נתקבלה על לב רבים. ההצדקה לריבונות לא היחה פשוטה. היינו יכולים לקבל אוטונומיה איזו שהיא, בתלק קסן מן הארץ, זכות לקיים מרכז תרבותי -